

BVD/SBP

retour: SBP

- rapportage over internationale ontwikkelingen
folten en achtergronden die van belang
kunnen zijn voor de binnenlandse veiligheid

F	ACD	330726	117
	datum	25 JULI 1989	
	CO		
F	b.	—	d. —

A89/014 CO:2104566

19 juni 1989

POSITIE HONGAARSE PARTIJLEIDER UITERST WANKEL NA HERBEGRAFENIS NAGY

Op 15 juni jl., letterlijk aan de vooravond van de plechtige herbegraving van Imre NAGY, de in 1958 opgehangen leider van de Hongaarse opstand van 1956, liet de huidige Hongaarse partijleider Karoly GROSZ weten dat ook hij nu inzag dat NAGY en de zijnen onschuldig waren. Door zich op het laatste moment te scharen achter de andere hervormingsgezinde politburo-leden die reeds in een veel eerder stadium aandrongen op rehabilitatie van NAGY, tracht de geïsoleerd geraakte partijleider politiek te overleven. Het is echter maar zeer de vraag of deze ommezwaai nog zal helpen. Voor de euforische hervormers vormt GROSZ slechts een lastige sta-in-de-weg bij de verwezenlijking van hun vergaande plannen en liever zien zij de partij dan ook aangevoerd worden door Hongarije's hervormer pur sang, Imre POSZGAY, die zich aan de zijlijn reeds warmloopt.

Door de besluiteloosheid van de partijleider op tal van politieke vraagstukken en het ongeduld bij met name de hervormingsgezinden lijkt het politieke lot van GROSZ aan een zijden draadje te hangen. De vraag is slechts wanneer het doek voor hem valt: al op het aanstaande CC-Plenum van 26 juni of op het Partijcongres in het najaar.

Binnen de communistische wereld weten de Hongaren alle ogen op zich gericht. Vanuit het behoudende deel worden de ontwikkelingen in Boedapest met argwaan - zo niet met grote weerzin - bekeken.* Het was dan ook met de grootste aarzeling dat landen als Tsjechoslowakije en de DDR accoord konden gaan met een vertegenwoordiging op laag diplomatiek niveau bij de herbegravenis van NAGY c.s., waarbij enige Sovjet-pressie niet uit te sluiten is. Voor Roemenië, Albanië, Noord-Korea en de Chinese Volksrepubliek ging dit echter al te ver: zij lieten volledig verstek gaan. De Sovjet-Unie lijkt er echter alles aan gelegen dat het Hongaarse experiment doorgang vindt en slaagt, omdat dit het hervormingsbeleid van Michael GORBACHEV slechts kan stimuleren.

Onder dit voor hen gunstige gesternte willen de Hongaarse hervormers geen tijd verliezen. Reden waarom zij aansturen op een versnelling van het democratiseringsproces, dat moet leiden tot een meerpartijenstaat, volledig vrije verkiezingen en een nieuw economisch beleid dat kan rekenen op een brede steun in de samenleving. Een aarzelende partijleider vormt daarbij een blok aan het been, dat zo snel mogelijk verwijderd dient te worden. Gelet op het overwicht van de hervormers binnen de huidige partijtop, lijkt de Hongaarse Socialistische Arbeiders Partij op zeer korte termijn een nieuwe eerste man aan het roer te krijgen. Imre POSZGAY heeft hiervoor de beste papieren en zijn uitspraken en opvallende buitenlandse optreden (in West-Duitsland) doen vermoeden dat hij zich reeds warmloopt aan de zijlijn.

De prijs voor de verkiezing van POSZGAY tot secretaris-generaal zal echter hoog zijn. Als verpersoonlijking van de hervormingspolitiek, die keer op keer met zijn uitspraken de orthodoxe communisten tegen de haren instrijkt, is hij onaanvaardbaar voor het behoudende deel van zijn partij. Kiest de partij voor POSZGAY, dan is een ook door hem niet uitgesloten geachte scheuring van de communistische partij, meer dan waarschijnlijk.

*Zie FOCUS A89/010 VERKOELING IN RELATIE TSJECHOSLOWAKIJE-HONGARIJE.